

Alčidė de Gasperis. Talentingas tarpininkas siekiant demokratijos ir laisvės Europoje

Alčidė de Gasperis
(Alcide de Gasperi) 1881 - 1954 m.

Nuo 1945 iki 1953 m. eidamas Italijos ministro pirmininko ir užsienio reikalų ministro pareigas Alčidė de Gasperis kūrė šalies likimą pokario metais.

Jis gimė Trentino-Alto Adidžės (Pietų Tirolis) regione, kuris iki 1918 m. priklausė Austrijai. Kaip ir kiti žymūs to meto valstybininkai, A. de Gasperis aktyviai rėmė Europos vienybės idėją. Dėl fašizmo laikotarpiu ir per karą patirtų išgyvenimų – nuo 1927 iki 1929 m. jis buvo kalinamas, vėliau rado prieglobstį Vatikane – buvo įsitikinęs, kad tik Europos sąjunga galėtų užkirsti kelią tokiems baisiems įvykiams ateityje.

Jis daug kartų rėmė Vakarų Europos integracijos iniciatyvas, padėjo įgyvendinti Maršalo planą ir kūrė glaudžius ekonominius ryšius su kitomis Europos šalimis, visų pirma Prancūzija. Be to, rėmė Šumano planą įsteigti Europos anglių ir plieno bendriją ir prisidėjo prie bendros Europos gynybos politikos plėtojimo.

Ankstyvieji gyvenimo metai

Alčidė de Gasperis gimė 1881 m. balandžio 3 d. Jo tėvas buvo nepasiturintis policininkas. Jis užaugo Trento regione, kuris tais laikais buvo viena iš itališkai kalbančių sričių didelėje daug tautybių ir kultūrų vienijančioje Austrijos ir Vengrijos imperijos tautų grupėje. Tuo metu nebuvo nė vieno Italijos universiteto, kuriame jis būtų galėjęs studijuoti gaudamas stipendiją, todėl 1900 m. išvyko į Vieną studijuoti filologijos. Ten įsitraukė į katalikų studentų judėjimą. Būtent šiais studijų metais sugebėjo išsiugdyti tarpininkavimo įgūdžius, kurie vėliau taip pravertė jo aktyvaus dalyvavimo politikoje metais. Pavyzdžiui, jis sugebėjo suprasti, kad rasti problemų sprendimus yra svarbiau nei griežti dantį, ir tikėjo, kad svarbu esmė, o ne forma. 1905 m. baigęs studijas, grįžo į Trentiną ir pradėjo dirbti žurnalistu laikraštyje La Voce Cattolica. Šiuo laiku taip pat pradėjo politinę veiklą Unione Politica Popolare del Trentino ir 1911 m. buvo išrinktas atstovauti Trentinui Austrijos Atstovų Rūmuose. Eidamas šias pareigas stengėsi gerinti italų mažumos teises šiame regione.

Pirmojo pasaulinio karo išgyvenimai ir Idee Ricostruttive

Nors per Pirmąjį pasaulinį karą išliko politiškai neutralus, vis dėlto A. de Gasperis rėmė Vatikano pastangas baigti karą. 1918 m. pasibaigus Pirmajam pasauliniam karui A. de Gasperio gimtasis regionas tapo Italijos dalimi. Po metų jis tapo vienu iš Italijos liaudies partijos (it. Partito Popolare Italiano – PPI) steigėjų ir 1921 m. buvo išrinktas į parlamentą kaip šios partijos atstovas. B. Musolinio (Benito Mussolini) vadovaujamoje Italijos vyriausybėje sustiprėjus fašistinėms jėgoms, kurios prieš PPI atvirai griebėsi smurto ir bauginimo, 1926 m. partija buvo paskelbta už įstatymo ribų ir išardyta. 1927 m. pats A. de Gasperis buvo suimtas ir nuteistas ketverius metus kalėti. Padedamas Vatikano, po 18 mėnesių buvo išlaisvintas. Jam buvo suteiktas prieglobstis Vatikane, ten 14 metų dirbo bibliotekininku. Per Antrąjį pasaulinį karą parašė Idee ricostruttive („Atkūrimo idėjos“), kurios taps 1943 m. slaptai įsteigtos Krikščionių demokratų partijos manifestu. Žlugus fašizmui, A. de Gasperis ėmė vadovauti partijai ir nuo 1945 iki 1953 m. ėjo ministro pirmininko pareigas aštuoniose

vyriausybėse iš eilės. Šis politinio ilgaamžiškumo rekordas Italijos demokratijos istorijoje iki šiol nėra pralenktas.

Vaidmuo siekiant Europos integracijos

Per šią vadinamąją A. de Gasperio erą Italija buvo atkurta – parengta respublikos konstitucija, sustiprinta vidaus demokratija ir žengti pirmi ekonomikos atkūrimo žingsniai. A. de Gasperis aktyviai rėmė tarptautinį bendradarbiavimą. Kaip žmogus, atsakingas už didelę dalį Italijos atkūrimo po karo darbų, jis buvo įsitikinęs, kad Italija turi susigrąžinti savo vaidmenį tarptautinėje arenoje. Siekdamas šio tikslo, jis padėjo įsteigti Europos Tarybą, įtikino Italiją prisidėti prie Amerikos Maršalo plano ir įstoti į NATO. Jis glaudžiai bendradarbiavo su Jungtinėmis Valstijomis tuo pat metu, kai Italijoje veikė viena didžiausių komunistų partijų Vakarų Europoje.

Demokratija, sutarimas ir laisvė

A. de Gasperis tikėjo, jog Antrasis pasaulinis karas visiems europiečiams parodė, kad „ateitis bus sukurta ne jėga ar troškimu nugalėti, o kantriai taikant demokratijos metodą, vadovaujantis konstruktyvia sutarimo dvasia ir pagarba laisvei“. Tai jis pasakė 1952 m. atsiimdamas Karolio Didžiojo premiją, paskirtą už jo pastangas siekiant Europos suvienijimo. Ši vizija paaiškina, kodėl jis nedelsdamas atsiliepė į 1950 m. gegužės 9 d. Roberto Šumano (Robert Schuman) raginimą suvienyti Europą, paskatinusį jo metų įsteigti Europos anglių ir plieno bendriją (EAPB). 1954 m. jis tapo pirmuoju EAPB Parlamentinės asamblėjos pirmininku. A. de Gasperis gynė ir rėmė bendrą Europos gynybos politiką, tačiau šis projektas galiausiai žlugo.

Europos ekonominė bendrija

Žengiant šiuos pirmus žingsnius Europos integracijos link A. de Gasperio vaidmuo buvo apibūdintas kaip tarpininko tarp Vokietijos ir Prancūzijos, kurias skyrė beveik amžių trukęs karų laikotarpis. Paskutiniaisiais savo gyvenimo metais jis taip pat skatino įsteigti Europos ekonominę bendriją. Nors jam nebuvo lemta pamatyti, kaip tai virsta tikrove, – 1954 m. rugpjūčio mėn. jis mirė, – 1957 m. pasirašant Romos sutartis jo vaidmuo buvo plačiai pripažintas.

Dėl savo kilmės, karo meto išgyvenimų, gyvenimo fašistinio režimo laikais ir priklausymo tautinei regiono mažumai Alčidė de Gasperis puikiai suprato, kad norint išgydyti dviejų pasaulinių karų žaizdas ir neleisti pasikartoti praeities žiaurumams būtina siekti Europos vienybės. Jį įkvėpė aiški Europos Sąjungos, kuri ne pakeistų atskiras valstybes, o leistų joms vienai kitą papildyti, vizija.

A. de Gasperis 1953 m. Romoje spaudžia ranką Vokietijos kancleriui Konradui Adenaueriui.